

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 17

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

31 серпня 2023 р., протокол № 1

Голова Вченої ради

 Оксана ЧЕРНИШ

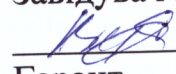
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Історія філософії (Філософія Стародавнього Сходу та антична філософія, філософія середніх віків та Відродження)»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 033 «Філософія»

освітньо-професійна програма «Масові комунікації, коучинг та консалтинг»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра філософсько-історичних студій та масових комунікацій

Схвалено на засіданні кафедри
філософсько-історичних студій та
масових комунікацій
28 серпня 2023 р., протокол № 1

Завідувач кафедри

 Вадим СЛЮСАР

Гарант освітньо-професійної
програми

 Вадим СЛЮСАР

Розробник: к.філос.н., доцент кафедри філософсько-історичних студій та
масових комунікацій Ірина ВІТЮК

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 2 / 17

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 6	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	нормативна
Модулів – 1	Спеціальність 033 «Філософія»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 4		1
Загальна кількість годин - 180		Семестр
		2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 7 самостійної роботи – 5,5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції
		_48_ год.
		Практичні
		_64_ год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
68 год.		
	Індивідуальні завдання	
	Вид контролю: екзамен	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 62 % аудиторних занять, 38 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 3 / 17

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із специфікою філософського світоглядного освоєння людиною дійсності; історією виникнення і розвитку філософських ідей країн Стародавнього Сходу (Індія, Китай) та античності, філософії середньовіччя та Відродження; із філософськими концепціями, основними теоретичними проблемами філософії Стародавнього Сходу, античної філософії, філософії середньовіччя та Відродження, її поняттєво-категоріальним апаратом; сформувати у студентів філософську культуру мислення.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- ознайомити студентів з основними філософськими течіями та школами, їх представниками та їх ідеями, розкрити їх специфіку;
- сформувати вміння аналізувати історично-соціальні передумови виникнення та розвитку філософських шкіл та ідей;
- навчити студентів інтерпретувати історико-філософський матеріал у всесвітньо-історичному контексті;
- розвивати творче мислення студентів і вміння критично осмислювати філософські ідеї та теорії.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **загальних компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 033 «Філософія»:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

СК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

СК 10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 033 «Філософія»:

Програмні результати навчання:

ПР 3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 4 / 17

ПР 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПР 8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання.

ПР 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.

ПР 16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія Стародавнього Сходу

Тема 1. Предмет історії філософії

1. Історичність філософського знання. Предмет історії філософії.
2. Міфологічний, релігійний та філософський світогляд.
3. Основні філософські проблеми та розділи філософії.
4. Проблема визначення предмету філософії.
5. Основні функції філософії.

Тема 2. Філософія стародавнього світу: джерела та особливості)

1. Про джерела філософії.
2. Специфіка давніх філософських систем.
3. Західна та східна моделі філософування.

Тема 3. Філософія Стародавньої Індії

1. Початок філософії Стародавньої Індії. Веди.
2. Ортодоксальні філософські школи Стародавньої Індії.
3. Неортодоксальні філософські школи Стародавньої Індії.

Тема 4. Розвиток філософської традиції в Китаї

1. Культурно-історичні передумови формування філософії Китаю.
2. Перехід від міфу до філософського стилю мислення.
3. Основні філософські школи Стародавнього Китаю.

Змістовий модуль 2. Антична філософія

Тема 5. Передумови, джерела та особливості античної філософії

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 5 / 17

1. Передумови виникнення античної філософії.
2. Джерела філософії Стародавньої Греції.
3. Етапи розвитку античної філософії.

Тема 6. Філософія досократиків (докласичний період античної філософії)

1. Мілетська філософська школа.
2. Італійська філософська школа: Піфагорейський союз, елеати.
3. Антична натурфілософія: Емпедокл, Анаксагор.
4. Атомістична концепція буття.
5. Софісти.

Тема 7. Класичний період античної філософії

1. Філософія Сократа.
2. Філософські погляди Платона.
3. Філософія Аристотеля.

Тема 8. Елліністична філософія

1. Стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм.
2. Еклектизм, неопіфагореїзм.
3. Неоплатонізм.

Змістовий модуль 3. Історія філософії (Філософія середніх віків)

Тема 9. Раннє середньовіччя. Апологетика, патристика

1. Пізньоантична філософія як основа християнської філософії середніх віків.
2. Філософія гностиків.
3. Апологетика.
4. Донікейська патристика. Тертуліан, Ориген.
5. Післянікейська патристика. "Каппадокійці".
6. Латинська патристика. Августин Аврелій.

Тема 10. Середнє середньовіччя. Від партистики до схоластики

1. Северин Боецій.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 6 / 17

2. Максим Сповідник..
3. Йоан Дамаскін.

Тема 11. Арабомусульманська філософія середньовіччя

1. Іслам і ранні філософські вчення.
2. Багдадська філософська школа.
3. Кордовська філософська школа.
4. Гебрейська філософська школа в арабському халіфаті.

Тема 12. Середньовічна схоластика

1. Рання схоластика. Іоанн Скот Еріугена, Ансельм Кентерберійський, П'єр Абеляр.
2. Середня схоластика. Франциск Ассізьський, Бонавентура, Тома Аквінський, Іоанн Дунс Скот, Роджер Бекон, Майстер Екгарт.
3. Пізня схоластика. Вільям Оккам.

Змістовий модуль 4. Історія філософії (Філософія Відродження)

Тема 13. Перехідний характер філософії Відродження

1. Основні риси та напрямки філософії Відродження.
2. Гуманістичний характер філософії Відродження. Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарка, Лоренцо Валла, Леонардо Бруні.
3. Неоплатонізм. Філософія Миколи Кузанського.
4. Марсиліо Фічіно, Джованні Піко делла Мірандолла.

Тема 14. Містична філософія Відродження

1. Якоб Бьоме. Християнський неортодоксальний містичний теїзм.
2. Франческо Патріці.
3. Пантеїзм.
4. Вчення про людину.

Тема 15. Натурфілософія

1. Бернардіно Телезіо.
2. Природні передумови, матеріальні засади та духовні основи суспільного життя.
3. Натуралістичний пантеїзм Джордано Бруно.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 7 / 17

Тема 16. Християнська антропологія

1. Філософія людини. Мішель Монтень.
2. Реформація та Відродження. Еразм Роттердамський, Мартін Лютер.
3. Соціально-політичні доктрини Ренесансу. Нікколо Макіавеллі, Томас Мор, Томмазо Кампанелла.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1. Історія філософії (Філософія Стародавнього Сходу та антична філософія)				
Змістовий модуль 1. Філософія Стародавнього Сходу				
ТЕМА 1. Історія філософії.	6	2	2	2
ТЕМА 2. Філософія Стародавнього світу: джерела та особливості.	8	4	2	2
ТЕМА 3. Філософія Стародавньої Індії.	10	4	4	2
ТЕМА 4. Розвиток філософської традиції в Китаї.	10	4	2	4
Разом за змістовий модуль 1	34	14	10	10
Змістовий модуль 2. Антична філософія				
ТЕМА 5. Передумови, джерела та особливості античної філософії.	12	4	4	4
ТЕМА 6. Філософія досократиків (докласичний період античної філософії).	14	4	6	4
ТЕМА 7. Класичний період античної філософії.	14	4	6	4
ТЕМА 8. Елліністична філософія.	12	4	4	4
Разом за змістовий модуль 2	52	16	20	16
Модуль 2. Історія філософії (Філософія середніх віків та Відродження)				
Змістовий модуль 3. Філософія середніх віків				
ТЕМА 9. Раннє середньовіччя. Апологетика, патристика.	14	4	4	6
ТЕМА 10. Середнє середньовіччя. Від партистики до схоластики.	14	2	6	6
ТЕМА 11. Арабомусульманська філософія середньовіччя.	12	2	4	6
ТЕМА 12. Середньовічна схоластика	12	2	4	6
Разом за змістовий модуль 3	52	10	18	24
Змістовий модуль 4. Філософія Відродження				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 8 / 17

ТЕМА 13. Перехідний характер філософії Відродження.	11	2	4	5
ТЕМА 14. Містична філософія Відродження.	11	2	4	5
ТЕМА 15. Натурфілософія.	10	2	4	4
ТЕМА 16. Християнська антропологія	10	2	4	4
Разом за змістовий модуль 4	42	8	16	18
УСЬОГО	180	48	64	68

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	
МОДУЛЬ 1. Історія філософії (Філософія Стародавнього Сходу та антична філософія)			
Змістовий модуль 1. Філософія Стародавнього Сходу			
1	Історія філософії		2
2	Філософія Стародавнього світу: джерела та особливості		2
3	Філософія Стародавньої Індії		4
4	Розвиток філософської традиції в Китаї		2
Змістовий модуль 2. Антична філософія			
5	Передумови, джерела та особливості античної філософії		4
6	Філософія досократиків (докласичний період античної філософії)		6
7	Класичний період античної філософії		6
8	Елліністична філософія		4
МОДУЛЬ 2. Історія філософії (Філософія середніх віків та Відродження)			
Змістовий модуль 3. Філософія середніх віків			
9	Раннє середньовіччя. Апологетика, патристика		4
10	Середнє середньовіччя. Від партистики до схоластики		6
11	Арабомусульманська філософія середньовіччя		4
12	Середньовічна схоластика		4
Змістовий модуль 4. Філософія Відродження			
13	Перехідний характер філософії Відродження		4
14	Містична філософія Відродження		4
15	Натурфілософія доби Відродження		4
16	Християнська антропологія		4
	РАЗОМ		64

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 17

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Предмет історії філософії

1. «Історія філософії» як процес та як наукова дисципліна.
2. Міфологічне та філософське пояснення походження світу: спільні та відмінні риси.
3. Функцій філософії в історії та на сучасному етапі.

Тема 2. Філософія стародавнього світу: джерела та особливості

1. Проблема «осьового часу» Карла Ясперса.
2. Особливості західної (раціоналізм) та східної (інтуїтивізм) моделей філософування.
3. Текстові джерела вивчення філософії Давнього світу і проблема їх інтерпретації

Тема 3. Філософія Стародавньої Індії

1. Поняття «атман» та «брахман» у текстах Упанішад.
2. «Чотири благородні істини» буддизму як логічна система подолання страждання.
3. Чарвака-локаята як неортодоксальна школа. Критикували вчення про карму.

Тема 4. Розвиток філософської традиції в Китаї

1. Концепція «ідеальної людини» у конфуціанстві (цзюнь-цзи) та даосизмі (шен-жень).
2. Категорія «Дао» в різних школах Стародавнього Китаю.
3. Етико-політичний зміст дискусії між конфуціанцями та легістами (школою законників).

Змістовий модуль 2. Антична філософія

Тема 5. Передумови, джерела та особливості античної філософії

1. Роль давньогрецького полісу у формуванні вільного філософського дискурсу.
2. Зміст поняття «логос» у ранній грецькій думці.
3. Періодизація античної філософії: чому перехід від натурфілософії до антропології називають «сократичним поворотом»?

Тема 6. Філософія досократиків

1. Першопочатки (архе) у представників Мілетської школи (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен).
2. Сутність апорій Зенона Елейського та їх вплив на розвиток античної логіки.
3. Проблема сталості та плинності буття у докласичній філософії.
4. Проблема єдності і дискретності буття.

Тема 7. Класичний період античної філософії

1. Сократівський діалог: сутність іронії та майєвтики як методів пошуку істини.
2. Вчення Платона про «ідеї» (ейдоси) та його алегорія печери.
3. Вчення Аристотеля про чотири причини буття та «першодвигун».

Тема 8. Елліністична філософія

1. Проблема свободи людини у стоїцизмі.
2. Поняття «атараксія» у епікурейців та скептиків.
3. Плотін. Структура еманції у неоплатонізмі (від Єдиного до матерії).

Тема 9. Раннє середньовіччя. Апологетика, патристика

1. Аргументація ранніх апологетів на захист християнства перед античною традицією.
2. Проблему співвідношення віри та розуму у творчості Августина Аврелія.
3. Логічна суперечність вчення гностиків з погляду ортодоксальної патристики.

Тема 10. Від патристики до схоластики

1. Северин Боецій: «останній римлянин і перший схоластом».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 17

- Максим Сповідник і розвиток візантійської антропології.
- Філософія Йоана Дамаскіна: роль логіки Аристотеля.

Тема 11. Арабо-мусульманська філософія

- Багдадська школа «Будинок мудрості» і збереження античної спадщини.
- Концепція «подвійної істини» (віри та знання) у вченні Ібн Рушда (Аверроеса).
- Сутність суфізму як містичного напрямку в ісламській філософії.

Тема 12. Середньовічна схоластика

- Суть «суперечки про універсалії»: позиції реалізму, номіналізму та концептуалізму.
- П'ять доказів буття Бога Томи Аквінського: логічний та метафізичний аналіз.
- «Бритва Оккама» як методологічний принцип: підгрунтя науки Нового часу.

Тема 13. Перехідний характер філософії Відродження

- Зміст поняття «антропоцентризм» та його відмінність від середньовічного теоцентризму.
- Ідея «вченого незнання» Миколи Кузанського як передумова нової діалектики.
- Значення Платонівської академії у Флоренції: відродження інтересу до герметизму та магії.

Тема 14. Містична філософія Відродження

- Своєрідність містичного пантеїзму Якоба Бьоме: поняття «Ungrund».
- Природа у християнському теїзмі та ренесансному пантеїзмі.
- Ідея «гідності людини» Піко делла Мірандоли: зміна статусу людини у всесвіті.

Тема 15. Натурфілософія

- Новаторський характер натурфілософського методу Бернардіно Телезіо (принцип «juxta propria principia»).
- Вчення Джордано Бруно про нескінченність Всесвіту та множинність світів.
- Пантеїстичні ідеї Відродження як передумова формування експериментального природознавства.

Тема 16. Християнська антропологія

- Скептицизм Мішеля Монтеня: «Досвіди» та зміна підходу до вивчення людської особистості.
- Погляди Еразма Роттердамського та Мартіна Лютера на проблему свободи волі.
- Утопічні проєкти Томаса Мора та Томмазо Кампанелли: ідеал та реальність.

7. Індивідуальні завдання

Тема 1. Предмет історії філософії

- Повідомлення:** «Співвідношення філософії та міфології: що успадкував Логос від Міфу?»
- Презентація:** «Структура філософського знання: основні розділи та їхні завдання».
- Реферат:** «Еволюція предмета філософії: від натурфілософії до сучасної метафізики».

Тема 2. Філософія стародавнього світу: джерела та особливості

- Повідомлення:** «Символізм священних текстів як джерело перших філософських інтуїцій».
- Презентація:** «Компаративний аналіз західної та східної ментальності через призму філософування».
- Реферат:** «Поняття "Осьового часу" Карла Ясперса: виникнення філософії як глобальний інтелектуальний зсув».

Тема 3. Філософія Стародавньої Індії

- Повідомлення:** «Поняття Дхарми як універсального закону в індійській думці».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 17

- 2 **Презентація:** «Шлях визволення в буддизмі: логіка та психологія восьмиричного шляху».
- 3 **Реферат:** «Раціональне та ірраціональне в ортодоксальних школах (Ньяя, Вайшешика, Санкх'я)».

Тема 4. Розвиток філософської традиції в Китаї

- 1 **Повідомлення:** «Числа та символи в "І-цзін" (Книзі перемін): філософський аспект».
- 2 **Презентація:** «Етико-політична система Конфуція: держава як велика родина».
- 3 **Реферат:** «Даоська концепція "У-вей" (недіяння) та її актуальність у сучасній екологічній етиці».

Тема 5. Передумови, джерела та особливості античної філософії

1. **Повідомлення:** «Сім мудреців та витоки грецької афористичної думки».
2. **Презентація:** «Агональний (змагальний) дух грецької культури як стимул розвитку філософії».
3. **Реферат:** «Космоцентризм як засаднича риса античного світогляду».

Тема 6. Філософія досократиків

1. **Повідомлення:** «Число як першооснова світу у вченні Піфагора».
2. **Презентація:** «Парадокси руху та простору: апорії Зенона Елейського».
3. **Реферат:** «Атомізм Демокріта та Епікура: від фізичної теорії до етики свободи».

Тема 7. Класичний період античної філософії

1. **Повідомлення:** «Даймоній Сократа: внутрішній голос як моральний імператив».
2. **Презентація:** «Проект ідеальної держави у Платона: утопія чи модель стабільності?»
3. **Реферат:** «Аристотель — засновник формальної логіки: вчення про категорії та силлогізми».

Тема 8. Елліністична філософія

1. **Повідомлення:** «Діоген Синопський: філософія кінізму як спосіб життя».
2. **Презентація:** «Стоїчна концепція космополітизму: людина як громадянин світу».
3. **Реферат:** «Неоплатонізм Плотіна: ієрархія буття від Єдиного до Матерії».

Тема 9. Раннє середньовіччя. Апологетика, патристика

1. **Повідомлення:** «Тертуліан проти Оригена: чи мають Афіни щось спільне з Єрусалимом?»
2. **Презентація:** «Вчення Августина Аврелія про час та історію ("Про град Божий")».
3. **Реферат:** «Гностицизм як альтернативний шлях ранньохристиянської думки».

Тема 10. Середнє середньовіччя. Від патристики до схоластики

1. **Повідомлення:** «Северин Боецій — "перекладач" античної логіки для середньовічної Європи».
2. **Презентація:** «Іконошанування як філософська проблема у творах Йоана Дамаскіна».
3. **Реферат:** «Антропологія Максима Сповідника: ідея обоження людини».

Тема 11. Арабо-мусульманська філософія середньовіччя

1. **Повідомлення:** «Аль-Фарабі як "Другий вчитель" після Аристотеля».
2. **Презентація:** «Канон лікарської науки Ібн Сіні: філософські засади медицини».
3. **Реферат:** «Аверроїзм (Ібн Рушд) та його вплив на університетську освіту середньовічної Європи».

Тема 12. Середньовічна схоластика

1. **Повідомлення:** «Діалектика П'єра Абеляра: "Так і Ні" як метод критичного мислення».
2. **Презентація:** «Гармонія віри та розуму в "Сумі теології" Томи Аквінського».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 17

3. **Реферат:** «Номіналізм Вільяма Оккама: заперечення універсалій та крок до емпіризму».

Тема 13. Перехідний характер філософії Відродження

1. **Повідомлення:** «Франческо Петрарка — засновник європейського гуманізму».
2. **Презентація:** «Микола Кузанський: концепція нескінченності та збігу протилежностей».
3. **Реферат:** «Платонівська академія у Флоренції та відродження герметичної традиції».

Тема 14. Містична філософія Відродження

1. **Повідомлення:** «Людина як мікрокосм у філософії Якоба Бьоме».
2. **Презентація:** «Концепція "Гідності людини" у Джованні Піко делла Мірандоли».
3. **Реферат:** «Магічний та окультний елементи у філософії ренесансного неоплатонізму».

Тема 15. Натурфілософія

1. **Повідомлення:** «Бернардіно Телезіо та зародження досвідного природознавства».
2. **Презентація:** «Геліоцентризм Коперника та його філософські наслідки».
3. **Реферат:** «Трагедія та велич Джордано Бруно: від пантеїзму до нескінченності світів».

Тема 16. Християнська антропологія

1. **Повідомлення:** «Скептицизм Мішеля Монтеня: "Що я знаю?"».
2. **Презентація:** «Філософія виховання в епоху Реформації: погляди Еразма Роттердамського».
3. **Реферат:** «Соціальна справедливість в утопіях Томаса Мора та Томмазо Кампанелли».

8. Методи навчання

У процесі викладання курсу планується використовувати такі методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення здобувачами інформації, а здобувачі здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;
- репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого здобувачі здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (студентам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- частково-пошуковий (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють здобувачі під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності студентів);
- дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.
- пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння. Викладач частину навчального матеріалу подає в готовому вигляді, іншу частину – через проблемні завдання; здобувачі засвоюють навчальний матеріал як за допомогою репродуктивного, так і творчого, дослідницького методу;
- спонукальний метод навчання і пошуковий метод учіння. Викладач ставить перед здобувачами проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність; учні самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача

9. Методи контролю

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 17

При вивченні дисципліни з метою забезпечення високої якості знань студентів використовуються наступні методи контролю успішності:

– усний контроль та самоконтроль. Усний контроль здійснює викладач у формі опитування студентів під час проведення семінарських занять з питань, що наведені у методичних рекомендаціях щодо вивчення кожної теми з курсу;

– письмовий контроль і самоконтроль. Письмовий контроль реалізується у формі контрольних робіт за окремими темами, модульних контрольних робіт та підсумкової роботи по закінченню вивчення курсу;

– тестовий контроль, який дає можливість перевірити якість знань студентів за окремою темою курсу, якість знань по закінченню вивчення дисципліни, а також якість вхідних та залишкових знань, вмінь студента.

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (екзамен). Об'єктом оцінювання знань здобувачів є програмовий матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю. Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, написання реферату, створення лінгвістичного словника, створення презентації, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал. Завданням підсумкового контролю (екзамен) є перевірка глибини засвоєння здобувачем програмового матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни. При комплексній оцінці успішності викладач визначає види робіт і критерії оцінювання з урахуванням особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, відведених навчальним планом, контингенту здобувачів.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота																Сума
Модуль 1								Модуль 2								
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	
12,5		12,5		12,5		12,5		12,5		12,5		12,5		12,5		100

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 17

D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

11. Рекомендована література

Основна література

Основна література з навчальної дисципліни має бути за останні 5 років.

1. Арістотель. Метафізика. Київ, "Темпора". 2022. 848 с.
2. Історія філософії. Античність та середньовіччя. За ред. Умберто Еко. Харків, "Фоліо", 2023.
3. Завгородній Ю. Класична індійська філософія в оксфордській серії «Історія філософії без жодних прогалин». *Sententiae, Volume XL, Issue 2, 2021. С. 66-84.*
4. Кретов, П. В., & Кретова, О. І. (2021). Постнеоконфуціанство і глобалізм: кореляція філософії та ідеології у сучасному Китаї. *Китаєзнавчі дослідження, (2), 7-18.* <https://doi.org/10.51198/chinesest2021.02.007>
5. Платон. Держава. Львів, "Апріорі". 2020. 464 с.
6. Платон. Діалоги. Харків, "Фоліо". 2021
7. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
8. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябініної, Л. І. Юрченко. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286 с.
9. Філософія [Електронний ресурс] : навч. посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин-Мрачковська, О. Б. Гаєвська та ін. Київ : КНЕУ, 2019. 368 с.
10. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. Одеса, 2019. 304 с.
11. Khliebnikov N., Stepanov V., Ushchenko Y. Antique philosophy and modern science: theology, philosophy, science. Amplification of rationality. Вісник Донбаського державного педагогічного університету. № 2 (11) 2019. С. 61-69.

Допоміжна література

1. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. Андрущенко, М. Михальченко. – Київ : Генеза, 1993. – 255 с.
2. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій / В. Андрущенко, М. Михальченко. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Київ : Генеза, 1996. – 368 с.
3. Андрущенко В. Історія соціальної філософії: (західноєвропейський контекст) : підручник / В. Андрущенко. – Київ : ТанDEM, 2000. – 405 с.
4. Берко П. Нова парадигма української філософії / П. Берко. – Львів : ЛДМУ ім. Д. Галицького, 2003. – 302 с.
5. Берко П. Основи філософії : метод. посіб. / П. Берко, М. Небелюк, Н. Федитник. – Дрогобич : Коло, 2004. – 67 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 15 / 17

6. Бичко А. К. Історія філософії : підручник /А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. – Київ : Либідь, 2001. – 406 с.
7. Бойченко І. В. Філософія : навч. посіб. для дистанц. навч. / І. В. Бойченко, М. І. Бойченко. – Київ : Університет "Україна", 2004. – 212 с.
8. Васянович Г. Філософія : навч. посіб. / Григорій Васянович. – Львів : Норма, 2005. – 210 с.
9. Горський В. С. Історія української філософії : курс лекцій / В. С. Горський. – Київ : Наукова думка, 1996. – 285 с.
10. Горський В. С. Історія української філософії : курс лекцій / В. С. Горський. – 3-тє вид. – Київ : Наукова думка, 1997. – 285 с.
11. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. / В. С. Горський. – Вид. 4-е. доп. – Київ : Наукова думка, 2001. – 374 с.
12. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2016. – 364 с.
13. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – Вид. 4-е, випр. і доп. – Львів : Магнолія плюс, 2011. – 445 с.
14. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., випр. і доп. – Львів : Магнолія, 2016. – 504.
15. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів : Сполом, 2014. – 276 с.
16. Причепій Є. М. Філософія : посіб. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький, Л. А. Чекаль. – Київ : Академія, 2011. – 575 с.
17. Причепій Є. М. Філософія : посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – Київ : Академвидав, 2013. – 575 с.
18. Причепій Є. М. Філософія : навч. посіб. для студен вищих навчальних закладів/Є. М. Причепій. – Київ : Академвидав, 2005. – 592 с.
19. Синиця А. Аналітична філософія : монографія / Андрій Синиця. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 303 с.
20. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. /Андрій Синиця. –Львів : ЛДУФК, 2014. – 179 с.
21. Захара І. Лекції з історії філософії : [навч. посіб.] / І. Захара. –Львів : ЛБА, 2011. – 398 с.
22. Касьян В. І. Філософія : навч. посіб. / В. І. Касьян. – 5-те вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2018. – 347 с.
23. Коваленко А. Філософія : навч.-метод. посіб. для студ. / Анатолій Коваленко. – Львів : ЦПД, 2009. – 106 с.
24. Кондзьолка В. В. Нариси з історії античної філософії / В. Кондзьолка. – Львів : Вид-во ЛДУ ім. І. Франка, 1999. – 258 с.
25. Кондзьолка В. Історія Середньовічної філософії : навч. посіб. /В. В. Кондзьолка. – Львів : Світ, 2001. – 218 с.
26. Мазур Л. Дух і плоть. Філософія життя та проблема людської тілесності : монографія /Леонід Мазур. – Львів : [б. в.], 2003. – 377 с.
27. Пазенок В. С. Філософія : навч. посіб. / В. С. Пазенок. –Київ : Академвидав, 2008. – 279 с.
28. Рижак Л. Філософія : підручник /Людмила Рижак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 650 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 17

29. Старовойт І. С. Філософія : навч. посіб. / І. С. Старовойт, Т. О. Сілаєва, Г. О. Орендарчук. – Тернопіль : Астон, 2007. – 429 с.
30. Федів Ю. О. Історія української філософії : навч. посіб. / Ю. О. Федів, Н. Г. Мозгова. – Київ : Україна, 2000. – 512 с.
31. Філософія : навч. посіб. / [Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольного. – 7-ме вид., стереотип. – Київ : Вікар, 2008. – 534 с.
32. Філософія / уклад.: Коваленко А. І., Джунь В. В. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 12 с.
33. Філософія : підручник / за ред. Н. Я. Горбач. – Львів : Логос, 2015. – 222 с.
34. Філософія : підручник / [Н. Я. Горбач, В. М. Баланчук, Я. Г. Сислюк та ін.; за ред. Н. Я. Горбача]. – Львів : Логос, 1999. – 226 с.
35. Філософія : підручник / за ред. Г. А. Заїченка [та ін.]. – Київ : Вища школа, 1999. – 454 с.
36. Філософія : навч. посіб. / І. В. Бичко, Ю. В. Осічнюк, В. Г. Табачковський [та ін.]. – Київ : Либідь, 1991. – 456 с.
37. Філософія. Курс лекцій : навч. посіб. / І. В. Бичко, В. Г. Табачковський, Г. І. Горак [та ін.]. – Київ : Либідь, 2008. – 575 с.
38. Філософія : підручник / І. В. Бичко, І. В. Бойченко, М. І. Бойченко [та ін.]. – Київ : Либідь, 2011. – 403 с.
39. Філософія : підручник / І. В. Бичко, І. В. Бойченко, М. І. Бойченко [та ін.]. – Вид. 2-е, стер. – Київ : Либідь, 2012. – 405 с.
40. Філософія : навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 1997. – 584 с.
41. Філософія : навч. посіб. / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко [та ін.] ; за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 2008. – 622 с.
42. Філософія : навч. посіб. / за ред. І. Ф. Надольного. – Київ : Вікар, 2000. – 621 с.
43. Філософія Відродження на Україні : [монографія] / [М. В. Кашуба, І. В. Паславський, І. С. Захара та ін. ; відп. ред. М. В. Кашуба]. – Київ : Наук. думка, 2000. – 332 с.
44. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред. А. Синиці. – Львів : Ліга-Прес, 2017. – 90 с.
45. Філософія туризму : навч. посіб. / [авт.-розроб.: Пазенок В. С., Федорченко В. К., Любивий Я. В. та ін.]. – Київ : Кондор, 2004. – 265 с.
46. Філософія : [навч. посіб.] / [П. С. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада.] ; за заг. ред. С. П. Щерби. – Київ : МАУП, 2014. – 575 с.
47. Філософія : навч. посіб. / Ю. В. Осічнюк, В. С. Зубов, І. М. Молчанов та ін. ; за ред. Ю. В. Осічнюка. – Київ : Атіка, 2013. – 461 с.
48. Філософія. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий, І. В. Бичко, Р. О. Додонов [та ін.] ; за заг. ред. Р. О. Додонова. – Київ : ЦУЛ, 2009. – 455 с.
49. Філософія. Світ людини. Курс лекцій : навч. посіб. / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов [та ін.]. – Київ : Либідь, 2012. – 429 с.
50. Філософія: предмет, історія, проблеми : текст лекцій / авт. кол.: А. Ф. Карась, В. В. Кондзьолка, А. І. Пашук [та ін.]. Ч. 1: Від Стародавнього світу до німецької філософії другої половини XVIII–початку XIX століть. – Львів, 1999. – 230 с.
51. Хамар У. В. Історія філософії : курс лекцій / У. В. Хамар. – Львів : Ініціатива, 2008. – 360 с.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Філософія. URL : <https://sites.google.com/site/osvitre/nauka/filosofia>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.08- 05.01/033.0.1/ОК18- 1-2023
	Екземпляр № 1	Арк 17 / 17

2. Філософія, культура та мистецтво. URL : <https://detector.media/rinok/article/172311/2019-11-11-v-ukraini-zapustyly-nove-vydannya-pro-kulturu-filosofiyu-i-mystetstvo/>
3. Філософія для життя. Новий Акрополь. URL : <https://nabooks.com.ua/filosofiia-dlia-zhyttia/>
4. Філософія. Посібник для підготовки до іспиту. URL : <https://jurlit.com.ua/ukr-lit/flosofja-psixologja-prava/flosofja246.html>.
5. Філософські видання України. URL : http://library2.stu.cn.ua/na_dopomogu_naukovcu/ukrainsjki_fahovi_vidannya_v_mizhnarodnih_bazah_danih/filosofsjki_nauki_fahovi_vidannya_u_vitchiznyanih_ta_mizhnarodnih_bazah_danih/?prnt=prnt.